

UČITELJSKI TOVARIŠ

glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse epise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v
inozemstvu 40.— Din letno.
Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 75 para za
vsako petit-vrsto. Priloge stanje poleg
poštne se 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat 75 para
za nadaljnja uviščenja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne

Delovanje naše organi- zacije na zunaj.

(Dopis izven uredništva — iz kroga mlaj-
šega učiteljstva.)

Učiteljstvo je lahko ponosno, zakaj
dočakalo je veliko poživitev svoje orga-
nizacije, ki je narasla v mogočno U. J. U.
s sedežem v Beogradu, v naši prestolnici.
Iz poročil društev je razvidno tek-
movanje za napredek šolstva in za so-
cijalno uveljavljanje našega stanu.

Naše glasilo, »Učiteljski tovariš«, je
postal tako privlačen in zanimiv, da ga
gotovo večina učiteljstva ne da prej iz
rok, dokler ga ni docela prečitala.

Med tem, ko se naša organizacija
znotraj čim dalje bolj krepi, grozi neizo-
gibna nevarnost od zunaj. Neprestani, de-
loma zahrbtni, deloma očitni napadi v
sovražnem časopisju na posameznike, na
skupine in celo na celotno organizacijo
so na dnevnem redu. Strankarski kričaji
se drznejo celo na javnih shodih napadati
naš stan in disciplinarne preiskave se kar
vrstijo. Zelo redki so slučaji, ki bi izka-
žali, da se je ta ali oni tovariš kaj pre-
grešil: večinoma in skoraj izključno po-
vod je disciplinarnim preiskavam obreko-
vanje in nizkotno ovadništvo šoli sovra-
žnih elementov v ozadiju.

Kako ugonobiti to zalego, to vpra-
šanje naj nam ne gre izpred oči, ker je
principielne važnosti.

Oglejmo si malo svoje nasprotnike!
Kaj čita priprosto ljudstvo v »Domolju-
bu«? Drugega menda ne kakor strastno
zabavljanje čez sedanjo vladno in obre-
kovanje našega stanu. Ako pomislimo, da
čita ljudje na deželi povzročili le »Domo-
ljuba«, se ne smemo čuditi, če je ljudstvo
proti nam tako nezaupno. To daje tudi
povod, da se brezobzirno teptajo najde-
laše krščanski zakoni. Ljudstvo silno
rado čita in na časopise polaga največjo
vero.

Tedaj ne kaže drugega kakor, da
začne U. J. U. poverjeništvo Ljubljana iz-
dajati svoj tednik, časopis, ki bi bil pisan
v poljudnem jeziku za naše kmečko ljud-
stvo, ki bo gotovo padlo še nižje, ako mu
ne priskočimo na pomoč z zdravo dušno
hrano. Ali res ne bomo ugnali sovražne
kljike! Sai nas je vendar po številu dva-
ali celo trikrat toliko kakor nasprotnikov.

LISTEK.

Učiteljev ugled izven šole.

Če je potreben ugled učitelja v šolski
sobi in pri šolski mladini — in o tem nihče
ne sme dvomiti — potem je gotovo lepo
in umestno, da se priklopijo do tako-
zvanega ugleda tudi izven štirih šolskih
sten in to med šoloodraslimi ljudmi, ki
ravno po božji volji prebivajo v dotičnem
kraju.

Sedaj pa nastanejo za razmišljujočega
človeka mnoga vprašanja, na katera
bom odgovarjal. Druga vprašanja naj si
pojasni vsak po svojem okusu in prev-
darnosti!

Prvo vprašanje bi bilo: Kaj je to
ugled? Kako si ga predstavljajo različni
ljudje in sloji, ta in oni individuum? Kako
priti do tega ugleda pri teh različnih lju-
dih — kakšnih sredstev se posluževati:
Ali ima vsak tak »ugledni kandidat« vse
nogoje prirojene oziroma neprirojene?
Šoloh ali ima zmožnosti, da gotovo spleza

ako računamo pri tem le inteligenco.
Začnimo pogumno!

Ustanovi naj se list za priprosto ljud-
stvo. Naročnina naj bo zelo nizka. Do-
pisniki tudi učitelji. List naj bi bil nestran-
karski, toda služi naj tudi obrambi naše-
ga stanu in šole. List bi se na vsak način
razširil zelo hitro in vsak učitelj bi imel
pri njem trdno zaslombo. Z naimirnejšim
preudarkom lahko rečemo, da bi bil tak
časopis potreben.

S to akcijo bi bili naši nasprotniki
gotovo oslabeji. Napadi na naše vrste bi
izgubili svojo razdiralno moč, čeprav bi
se morda popolnoma ne zatrli. Torej pre-
dramimo se, še je čas! Izkoristimo nemu-
doma najugodnejšo priliko! Ako so naša
načela res na najtrdnjejši podlagi, poka-
žimo se v pravi luči in to predvsem v
javnosti.

V sedanjih razmerah ne more storiti
najboljši učitelj na deželi nič zunaj šole,
ker prežijo nanj »Domoljubovi« dopisniki
kakor mačka na miš. Gorje učitelju, če ga
ti dobiš v kremplje! Kmalu je v zobeh
cele fare. Treba je še par ovaduhov in
disciplinarna preiskava je tu. Sovražniki
imajo s tem le krah in porogljivi nas-
meh, njihovim grdim strastem je s tem
ustreženo. To so tedaj zgolj produkti
»Domoljubove« morale in vzgoje ljud-
stva.

Ako bi pa kdo mislil, da je dovolj, če
se učitelj omejuje izključno le na delo v
šoli in da si mora vse drugo izbiti iz
glave, to ni tako. Vsak učitelj mora tudi
občevati s starši, ker poučuje njih otroke.
Ali bo v tem slučaju skrit pod mernikom!
On mora, in je tudi njegova dolžnost, da-
jati staršem navodila glede šole, pouka
in vzgoje. Kakšno vlogo bo učitelj igral v
teh primerih, ako je polovica ali še več
staršev, ki prihajajo k njemu, nasprotni
in sovražni šoli in stanu. Od kvalitete
staršev so pa največ odvisni uspehi v
šoli. Ako so starši šoli (učitelju) nasprotni,
tedaj morajo biti tudi uspehi v šoli zelo
slabi. Pri tem obvelja sledeče: kakor se
trudi učitelj, da bi dosegel na kulturnem
polju kar najlepše uspehe, tako se trudi
tudi njegovi nasprotniki, da takoj razde-
rejo, kar je uspelo onemu. Ker je pa teh
po številu mnogo in ker se podira stokrat
lažje kakor zida, je učiteljevo delo zunaj
šole, brez trdne opore v javnem mnenju,
nesmisel!

na to tolikrat imenovano zlato »lojtro«
ugleda. In če deluje blagohotno z vsemi
štirimi na vseh koncih in krajih po svojem
prepričanju in najboljši volji — pa ne do-
seže nikakega ugleda? Mogoče zasmeje in
sovražstvo? Ali naj mu bo ugled merilo
pri delu itd.

Po mojem mišljenju bi bil ugled vse-
stransko spoštovanje in upoštevanje člo-
veka od ljudi med katerimi živi — ozi-
roma s katerimi prihaja v nujno dotiko.

Kako si ta ali oni predoči uglednega
človeka — to je stvar njegovega okusa,
njegovega duševnega obzorja, njegove
duševne zmožnosti — ali če hočemo tudi
njegove moralne sile — oziroma nemo-
rale. Ker pa mi je danes govoriti o ugledu
učitelja med ljudmi, mi ne morete šteti v
zlo, če se ozrem na to posebno bitje, ki
bi moralo biti posebej živ ugled —
blesteča zvezda itd.

Če pogledamo v zgodovinsko dobo
našega — oziroma drugega naroda vidi-
mo, da si je pridobil marsikak šolnik visok
ugled, ki je preskočil meje občinskega
plota. In kaj je storil dotični šolnik, hote
ali nehoti, v prid svojega ugleda:

Ne čakajmo, stopimo vsi na plan z
vsemi silami, saj tistih časov ni več, ko
so protišolski kolovodje vihтели svoj ne-
usmiljeni bič po učiteljstvu! Branimo se
pogumno proti vsakemu, četudi nezna-
nemu napadu! Vsi za enega, eden za vse!
Ne podcenjujmo napadov, zakaj resnica
je, da naraste prav lahko iz male iskric
velik požar.

Ernst Haeckel za reformo šolstva.

(Povodom zopetne obdelave šol. zakona
za srednje šole.)

E. Haeckel je v svojih mnogobrojnih
spisih podal za temeljno preustrojitve
vzgoje in pouka praktična navodila zlasti
z ozirom na metodo nauka in razdelitev
učne stvarine. V predavanju prirodoslov-
ni nazor Darvina. Goetheja in Lamaka
(1882) pravi: Če se nauk o descenden-
nem razvoju primerno porabi, se odpravi
največje zlo v današnji izobrazbi mladine
ramreč preobložitve spomina z ničvred-
nim učivom, ki ugonablja najboljšo moč
in ne pripusti niti duhu niti telesu priti
do normalnega razvoja. Ta preobilna
obremenitev ima za podlago neodpravlji-
vo pomoto, da je najboljša izobrazba
odvisna od množine pridobljenega zna-
nja, dočim je v resnici odvisna od kako-
vosti učne stvarine in nje jasnega raz-
umevanja. Zato bi bilo pred vsem kori-
stno, da bi se učna snov v višjih in nižjih
šolah izbrala bolj skrbno in da se ne bi
dala prednost onim predmetom, ki obre-
menjuje spomin z mrtvimi stvarmi, am-
pak z onimi, ki vzbujajo razsodnost z ži-
vahnim tekom razvojne ideje (Entwick-
lungstheorie). Naša izmučena mladina naj
se polovico manj uči, te polovice se pa
naj nauči temeljito, in prihodnja genera-
cija bo duševno in telesno še enkrat tako
zdrava kakor sedanja.

V svoji knjigi: Über die heutige
Entwicklungslehre povdarja E. H. pred-
vsem važnost genetične metode takole:
»Učitelji in učenci bodo vsak predmet z
večjim zanimanjem in razumevanjem
predelali, ako si poprej stavijo vpraša-
nje: Kako je to nastalo? Kako se je to
razvilo? Kajti z vprašanjem o razvoju je
v zvezi tudi vprašanje o vzroku učinka.
Saj zadovolji naš razum, ki želi zvedeti
vsakokrat vzrok, le spoznanje delujočih

Namesto »gospoda« nastane učitelj,
občinski tajnik itd. Koliko častnih
mest je bilo še v zvezi s to
službo. Počasi roma iz kraja v
kraj — si prizadeva mogoče do bolj
komodne življenjske stezice. Postane
vodja kakega pevskega zbora (ako ima
zato zmožnosti), predsednik mnogoterih
prekoristnih in manj koristnih društev,
vsaj tajnik kake hranilnice in posojilnice
itd. Počasi raste njegov ugled — tako pi-
šejo po njegovi smrti (kako pa je sodil
marsikdo ob njegovih urah življenja, ne
bom pravil). Včasih zagleda potrebo ka-
kega abecednika ali druge primerne šol-
ske knjige, zapoje par navdušenih ali ne-
kaj nabožnih pesmi in jih da natisniti mo-
goče z zlato obrezo. Ugled in sloves tega
moža je narasel in se vidno kakor sliho
razširil. Mogoče dobi kako skromno be-
sedico pri višji gosposki in skuša orisati
mizerno življenje šolnika. In po plodo-
nosnem uglednem življenju zatise ta
mož trudne oči. V časopisih dolgi članki,
na pokopališče dolg sprevod z mnogo-
brojnimi venci in zastavami, srce »raz-
trgujoč« govor sotovariša ob črni jami in

vzrokov, ne samo znanje učinkov. S spo-
znanjem vzrokov se oživi mehanično pri-
dobljeno znanje in postane znanost, to se
pravi, da to razumemo, česar smo se na-
učili.

V svoji knjigi: die Welträtsel pred-
laga E. Haeckel z ozirom na velikanski
napredek vsega modernega kulturnega
življenja v 19. stoletju ta-le sledeča sploš-
na načela za reformo šolstva:

1. V dosedanjem pouku je bil člo-
vek in zlasti gramatičen studij njegove-
ga jezika glavni predmet, prirodoslovje
se je vsled tega popolnoma zanemarjalo.

2. V novi šoli mora postati prirod-
slovje glavni predmet; človek naj si pri-
dobi pravo znanje prirode, v kateri ži-
vi in naj se ne smatra izven prirode ali
v nasprotju z njo, temveč naj spozna, da
je on njena najimenitnejša in najplemeni-
tejša stvar.

3. Študij klasičnih jezikov (latinščine
in grščine), za katere se je do sedaj po-
rabilo največ časa in truda, je sicer zelo
koristen, a se mora vendar omejiti in
skrčiti na elemente.

4. Zato se pa morajo z največjo vne-
mo poučevati poleg materinega jezika
modernej kulturni jeziki na vseh višjih šo-
lah (francoščina, angleščina, italijanšči-
na.)

5. Zgodovinski pouk, ki se je dosedaj
oziral le na vojne narodov, na obseg dr-
žav in dinastije, naj se poglobi v duševno
življenje narodov in njihovo kulturo.

6. Glavni nauki moderne razvojne te-
orije se morajo s kozmologijo poučevati,
geologija z geografijo, antropologija z
biologijo.

7. Osnovne nauke biologije si mora
pridobiti vsak izobraženec: saj moderni
nazorni nauk prav uspešno uvaja v bio-
loške znanosti (antropologijo, zoologi-
jo, botaniko). Izprva se mora začeti z
opisovalno sistematiko (v zvezi z ojkolo-
gijo ali bionomijo); potem se morajo pri-
klopiti osnovni nauki o anatomiji in fizi-
ologiji.

8. Ravno tako je potreben vsakemu
izobražencu nauk o fiziki in kemiji z ek-
saktimi matematičnimi dokazi za oboje.

9. Vsak učenec mora znati dobro ri-
sati in sicer po naravi: če mogoče tudi
akvarelirati. Kajti načrti risb in akvare-
lov po naravi (cvetlic, živali, pokrajini,
oblakov itd.) ne vzbujajo samo zima-

počasi gine njegova veličina. Mogoče še
kak spomenik, za katerega zložiš borne
odtrglije sotrpini v poklicu. V najsvet-
lejšem slučaju ob 10, 25 ali 50letnici ne-
kak medel spomenik v kakem pedago-
škem časopisu in ugled velikega moža je
dokončan oziroma — ni ga več.

Mogoče je za osvetljenje učiteljevega
ugleda pod ta naslov nakopičena predol-
ga obrabljena »storija« — vendar bi bila
po mojem mnenju še pretesna. Zgodovina
nas uči! Ne mislite, da sem z eno orjaško
zaušnico, zelenega, prenaplnotenega in
domišljavega začetnika predrzno oskru-
nil delo častitljivih naših mož. To so moji
vtisi in pa dejstva! Priznanje in čast
možem, ki so vse svoje življenje posvetili
resnemu delu za blagor izobrazbe ljud-
stva — ne za svoj ugled! Ali kdo jih je
pravilno upošteval takrat — kje je nji-
hov sloves danes? Kdo izmed strokov-
nih tovarišev jih resnično pozna — ne po
imenu; ampak po njihovih delih in strem-
ljenjih?

Odkrito priznam — nisem boljši od
teh!

nja za naravo in ohranijo spomin na ta užitek, ampak učenci se učijo na tak način šele prav gledati in razumevati, kar so videli.

10. Predysem pa se mora porabiti več skrbi in časa za telesno izobrazbo s telovadbo in plavanjem; vsak teden naj se napravi skupni izprehodi in vsako leto v počitnicah več potovanj; tukaj omogočen nazorni nauk je zelo važen.

Glavni namen višje šolske izobrazbe je bilo dosedaj skoro v vseh kulturnih državah pripravljati za poklic, pridobiti potrebne množine znanosti in vaja za dolžnost državljan. Šola 20. stoletja bo predvsem izobraževala samostojno mišljenje, jasno razumevanje pridobljenega znanja in vpogled v naravno zvezo prikazni. Ako dovoljuje moderna kultura država vsakemu državljanu splošno in jednako volilno pravico, ga mora z dobrim šolskim poukom tudi usposobiti, da razume pametno uporabljati prirojeno nadarjenost za občni blagor. **Fr. Brežnik.**

O slovniškem pouku.

(Dalie.)

V prihodnji uri se vadijo deležniki iz glagolov s krajšo obliko na — e (sedé) in potem šele na — o. Zadnja vrsta je najtežja in se mora delj časa urediti.

Pri nadaljnjih ustmenih (!) in pismenih vajah se naj polagoma mešajo glagoli vseh vrst, da se pozornost učencev vika ter njih sigurnost v tvoritvi deležnikov stopnjuje. Ker mnogo glagolov prej omenjenih vrst nima kratke množinske oblike, si često učenec ne zna pomagati. Zato mu iščem razvijajoč sledeči ključ: — ejo se skrči (skrajša) vedno v — o + č, ijo pa v — e + č.

Izjem je le malo: skačejo — skaka-joč, dremlejo — dremajoč in nekaj drugih, kar spada v posebno vajo.

Slično se obravnavajo prislovni deležniki sed. časa; ki so deloma celo lažji ko pridevniški. Nastanejo pogosto iz enega od dveh glagolskih povedkov. N. pr. Otroci sedijo in pišejo — sede pišejo. Često pa jih rabimo v odvisnih stavkih kakor prave pretekle deležnike (stopivši, rekši) ter jih naj temeljiteje obdelajmo z dotično snovjo.

Opisovalni ter trpni deležniki pa gotovo ne povzročajo nikakih preglavic, ker jih rabi vsak priprosti človek skoraj pravilno. Treba je le slednje grupirati ter z nekaterimi opis. deležniki tvoriti primerne stavke: ozebli prsti, došli prijatelji...

Le kos za kosom, oblačujoč snov v nazorne stavke in jo temeljito in če treba ponovno vadeč, bomo dosegli povoljne uspehe v tem prevažnem poglavju slovnice.

4. Druga besedna plemena.

Učitelj mora imeti jasen načrt, kako bo postopal v vsakem slučaju. Vse zamotanosti se morajo razrešiti v skupine, v kojih se udeležuje zakon analogije. Kar se enkrat temeljito vadi, bodo učenci trajno obdržali. Nepotrebnih pravil jim ne utepajmo v glavo, ker je škoda za čas! Sklanjatev osebnih, pa tudi nedoločnih zaimkov, pa izpeljimo korenito! Ne sramujmo se drila, ako le sodeluje z njim tudi razum! Na nižje organiziranih šolah se podaja in vadi snov navadno bolj koncentrično, zgoščeno, in še tako v dveh kolobarjih. N. pr. 3. in 4. šol. leto za enkrat 2. del. 5.—8. š. l. pa 4. del, v drugem kolobarju 3. ozir. 5. del Jezikovne vadnice. Da se dajejo vaje tudi brez vadnice, se razume, včasih se morajo nasloniti tudi na že obdelana berila, sicer pa učitelj na nižje org. šolah brez poseb-

ne vadnice ne more izhajati. Mislimo samo na pogosti indirektni poduk, za katerega nudi slovnica prav izborni gradivo in za domače naloge še posebej.

Od verodostojne strani vem, da se na mnogih šolah predelajo komaj prvi trije deli Schr.-B.-ove vadnice. Otroci se mi smilijo, da se morajo s tako duševno revščino posloviti od dolgoletne šole! Marsikaj, osobito realna znanja si pridobi učenec še v poznejšem življenju v občevarjanju z ljudmi, z naravo in s čitanjem, toda nikdar se mu ne nudi prilika, dopolniti svoje slovniško znanje. Zato naj stori šola v tem oziru svojo polno dolžnost! Goethe pravi nekje: Der Deutsche ist gelehrt, wenn er sein Deutsch versteht. Li naj ne bi veljale te besede mutatis mutandis tudi za naš slovenski narod, vsaj za pretežno večino? Menim da.

5. Besedna in stavkovna analiza.

Nekateri šolniki novejšje struje baje ne čislajo stavkovne razčlenbe, češ, zanjo se potratijo preveč draga časa. To stališče se mi pa zdi z ozirom na važnost predmeta za umstveni razvoj učenca in za globlje umevanje jezika kot neopravičeno. Učenec naj ne bi zvedel, da igra ena in ista beseda (kak samostalni- nik) v raznih stavkih lahko različne vloge? Že pri sklanjavi spozna (učenec) različne oblike samostalnika, ki se dajo sedaj pri stav. analizi utemeljevati z odvisnostjo besed od drugih. Stavkovni členi se obravnavajo tudi le polagoma ter nudijo izvrstno gradivo za takozvano tiho samozapostlost (posredni pouk). Dobro je, da se n. pr. pove o enem in istem osebkmu mnogo reči: lastnosti, dejanja, stanja i. dr. S tem se uri miselnost in domišljija. Vzemimo pa raznovrstne osebkke, žive in mrtve stvari, da se učenci mnogolično vadijo in da pride velik del besednega zaklada v uporabo!

Za stavkovno razčlenbo priporočam le take stavke, ki slede premi logiki, dočim stavki subjektivnega ali psihološkega značaja niso za našo deco; n. pr. Zebem me. Strah ga je. Slabo mu priha. Omenjam, da glede analize navedenih in sličnih stavkov niti slovničarji niso edini. Torej ne spadajo v ljudsko šolo, kakor tudi ne t. zv. Kernova teorija, ta zvezda repatica na slovniškem nebu! Pri besedni in stavkovni analizi je praktično, napisati besede stavka v navpičnem stolpcu. Izvršitev je znana. Večkrat pa se naj tudi grafično ponazori odvisnost in odnosnost stavkovnih besed. Primere najdemo v že omenjeni vadnici.

(Dalie prihodnjič.)

Jak. Kovačič.

Iz Jugoslavije.

Vsem članom ožjega sosveta in predsednikom okraj. učit. društev. Ker je preložena seja glavnega odbora UJU na 10. junij, se vrši seja širjega sosveta UJU poveri. Ljubljana v ponedeljek, dne 19. junija po že objavljenem dnevnem redu. — UJU poveri. Ljubljana.

— **Proslava kraljeve poroke** se združijo z binkoštnimi počitnicami in so šole prosti dnevi od 3.—12. junija. Glede šolskih prireditvev smo se informirali na merodajnem mestu, kjer se nam je pojasnilo, da odpadejo samo tam, kjer bi se vsled odsotnosti dijaštva ozir. učencev, predvsem v mestih, ne moglo vršiti. Na deželi naj se vrše proslave v polnem nameravanem obsegu.

— **Kraljici Mariji.** Ob venčanju našega ljubli. kralja, Marija Grošljeva. Današnji številki je priložena pesnitev Marije Grošljeve, ki jo je založila Učiteljska

no prostaško življenje (da ne rabim krepkejšega izraza!) itd. Podrobno ne bom našteval ne statistik, ne posameznih slučajev — človek, ki ima oči lahko vidi! Če bi učitelj živel drugačno — popolno-ma drugačno življenje kot ti — si seveda pri veliki večini na mah ali v krajši dobi ne bo pridobil nikakega ugleda — preje zasmehovanje in omaloveževanje. Plemenitega človeka to ne straši! To seme bo obrodilo — bo in bo in mora, če hočemo živeti in postati narod dejani — ne fraz!

To bi bila ena najvažnejših učiteljevih nalog — povsod — v hribovski vasi kakor v mestu.

Ker nisem osebnost nikomur ničesar očital mislim, da mi ni treba navajati nikakih opravičevanj in zagovorov.

Da ne pozabim še na politično polje! Kakor znano, je strankarstvo v Sloveniji bujno razvito. Kam naj se obrne učitelj, ki naj bi bil vzor tudi odraslim! Naravno, da je v svobodni državi i učitelj svoboden človek in lahko pripada tej ali oni politični struji, katerih načela, težnje in programe pač spozna za najboljše.

tiskarna in je primerna za eno točko šolske slavnosti ob priliki kraljeve poroke.

— **Tovariši tridesetletniki!** Letos nam sredi julija poteče trideseto leto, odkar smo stopili v učiteljski stan. Osem nas je še. Ali bi ne bilo lepo, da se po tolikih letih sestanemo in porazgovorimo? Mislim, da! Kdaj in kje, določite sami! Kakor ukrene večina, tako bodi! Tovariš Skuli je mnenja, da bi bil najpripravljeni sestanek v Ljubljani. Pišite mi! — S tovariškim pozdravom — E. Gangl.

— **Za »Dom kraljice Marije«.** V dnevnikih z dne 25. maja t. l. čitamo: »Akcijski odbora za nakup Windischgraeztzove vile se zaključuje s tem uspehom, da se že nabrani prispevki — seveda s privoljenjem vsakega posameznega darovalca — porabijo v narodne svrhe«. Najkoristnejša, najlepša in najplemenitejša narodna svrha pa je zgraditev velikega, modernega »Dečjega in materinskega doma« v Ljubljani. Ta dom hoče pokloniti ženstvo v imenu državljanov vse Slovenije kralju in kraljici kot poročni dar. Postane naj zatočišče in ognjišče osiroteli, zapuščeni in zanemarjeni deci in njenim materam brez ozira na karkoli. Dobrodelnost ne sme poznati politike in ne narodnosti. Pomagati hočemo vsem državljanom, ki so v sili. Ženstvo v Sloveniji je prvo in že davno uganilo želje plemenitega našega kralja, namreč, naj bodo svatbena darila dobrodelna in narodu obče-koristna. Le taka darila so resnično kraljevska. Zato se obračamo do vseh onih, ki so že oddali ali so namenili kak prispevek za poročni dar: »Darujte ta prispevek za Dom kraljice Marije«! Uverjene smo, da se bosta naš kralj in kraljica z radostjo v srcih vozila mimo »Dečjega in materinskega doma« na svoj grad na odhiti, da bosta vedela hvalo in priznanje onim, ki so sodelovali pri zgraditvi te prepotrebne socijalne naprave. — »Narodni ženski Savez SHS«, slovenski del.

— **Akademski dan PDJA.** »Podporno društvo jugosl. akademikov v Ljubljani«, ki nudi brezplačno ali pa za znižano ceno okrog 450 revnim akademikom ljubljanske univerze hrano v akad. menzi, se bori s težko finančno krizo, ki ima lahko za posledico, da se menza tik pred koncem semestra ukine. Nedogledna izguba bi zadela s tem podpirance, ki stoje po večini pred izpiti in od katerih jih preko 200 ne dobiva od nikoder nikake podpore. Zato se obrača podpisani odbor na vso našo javnost s prošnjo, da njegovo nabiralno akcijo, ki se bo vršila v dneh 10. in 11. junija po celi Sloveniji, z vsemi svojimi močmi podpre in ji pripomore do čim večjega gmotnega uspeha. — **Odbor za akademski dan PDJA.**

— V članku »O slovniškem pouku« je dostaviti oziroma popraviti: K 3. vrsti na strani 2.: Opomnija: Pojem deležnik se more že po prvi uri razviti, toda ločitev v pridevniške in prislovne deležnike moremo pa šele izvršiti, ko učenci tudi že slednje poznajo, kajti najprej gre za stvar ali pojem, potem šele naj sledi pravo ime. — Na strani 4., spodnja vrsta: Li naj ne bi smele veljati te besede... — Na strani 6., 12. vrsta od spodaj: 1. oseba množ. bi bila pa osebek. (Namesto: bi bil...).

— **Na novabilo dekliske osnovne šole na Jesenicah** je predaval v risalnici dne 24. t. m. g. dr. Kogoj Frančišek o alkoholu. Povedal nam je o alkoholu tako interesantne reči, da se je enoglasno izražala želja, da bi se predavanje ponovilo.

— **Z Jesenic.** G. Konrad Črnologar je izročil dekliski osnovni šoli za revno šolsko mladino 89.50 Din, ki jih je zbral, uredivši neko zadevo. Prisrčna hvala prijatelju mladine!

Da pa bi moral biti v tem političnem kaosu — v tem preklanju tudi učitelj merodajna in vodilna osebnost, o tem me ne bo nihče prepričal.

Učitelj s prosvetnim delom za narod i državo — s politiko pa bistroumni in izkušeni politik za narod i državo! To je moje mnenje. — Ne odrekam marsikateremu (?) učitelju razborite politične žilice — ali dober in vesten učitelj ne more intenzivno služiti dvem gospodom — ne da bi deloma zanemarljal enega. Če se ne udeležujem na političnem polju (oziroma se le po potrebi brigam zanjo), menda ne bom prišel ob ugled pri ljudeh — pač pa bi se mi znalo pripetiti, da bi kot ognjevit in dejanski zastopnik ene ali druge politične stranke si otežkočil kulturno delo v korist celote naroda.

Potrebni ugled bi upravičeno ali neupravičeno izgubil. Bližnja in daljna preteklost nam to vestno potrjuje.

Anton Beg.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici!“

— **Vprašanje.** (D o p i s.) O izobrazbi učiteljev žen. roč. del se je letos mnogo razpravljalo in pisalo in višja šolska oblast je izdala tozadevno primerno odredbo. Prav! Vprašamo, je li res mogoče, da bodo kljub temu pripuščene k izpitu žen. roč. del osebe brez vsake predizobrazbe, koje zahtevajo šolske oblasti? Bilo bi to čudno in kvarljivo umevanje odredb in stanovskih koristi.

— **Stična na Dolenjskem.** Dne 27. maja je napravila šolska mladina iz Šmartnega pri Litiji z učiteljstvom izlet v našo občino. Pripravljeni so z jutranjim vlakom na tukajšnji kolodvor, so jo mah-nili peš v našo občino. Bilo je nad 100 šolskih dečkov in deklic ter dvojice učiteljev in učiteljic. — V društveni dvorani je mladina uprizorila lepo igro na dvo-ranskem odru ter se je potem ogledalo lepo šolsko poslopje, koje jim je tukajšnji nadučitelj g. Goršek razkazoval. Šolska mladina je potem z učiteljstvom imela skupni obed v gostilni »Na Gradiču« poleg pošte, kjer so bili dobro pogosteni. Pri obedu je mladina lepo pela razne pesmice in na prostem — pod velikan-sko lipo — izvajala razne telovadne igre. — Mladina se je povsod prav lepo vedla in je napravila na vse prav dober utis, kar je znak lepe discipline in prave šolske vzgoje. Po 4.ih popoldne je šolska mladina s svojim učiteljstvom šla peš na St. Vid in od tam po železnični domov v Šmartno. — Taki in enaki izleti šolske mladine z učiteljstvom so prav umestni z ozirom na zemljepisni in zgodovinski pouk ter spise naloge ker negujejo v mladini znanstveno obzorje ter so vredni, da se povsod uvažujejo.

— **Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole na ljubljanskem učiteljskišču** v majevem terminu pod predsedstvom ravnatelja A. Doklerja. Javilo se je 55 kandidatov in 52 kandidatini. I. Za meščanske šole so bili usposobljeni: za 3. skupino: Fink Leon, Gospodarič Jakob in S. Koncilijski Nežika. za 1. skupino: S. Masle Ivana, za 2. skupino: Peter nel Pavla (z odliko). II. Dopolnilni izpit so napravili: Iskra Alb. in Kravos-Lombar Angela iz srb.-hrv. za lj. š. Herkel Robert, Loser Ivan, Siegmund Jos. in Weber Iv. iz slov. za lj. š. III. Posebne izpite: Baiee Al. Jedrlnuč Tomo in S. Nišner Angela iz srb.-hrv. za mešč. šole; Jurdana Srečko iz srb.-hrv. in ital. za mešč. šole; Trusnovič Mar. in Vidmar Mar. iz ital. za mešč. šole; M. Wagner Emilija iz slov. u. j. za 3. sk. na mešč. šolah; Kolarič Jos. Koršič Gracijana, Makari Aladar, Mušič-Nuszer Matilda, Šoštarč Aleš, Tutta Herta iz slov. uč. i. za lj. šole. IV. Za ljudske šole so bili usposobljeni: Aichholzer Bogomira, Artel Antonija, Čuček Mar., Gruden Nada, Horvat Olga, Kalan Franja, Kante Stanka, Kos Pavla, Kosanc Pavla (z odliko), Kurnar Olga, Lakner Mar., Legiša Angela, L'okar Zora (z odliko), Mitterhammer-Stegenšek Ana, Nerat Breda, Obersnu Petra, Palčič-Goederer Antonija, Pavlin Antonija, Perhave Vladka, Prekuh Josipina, Proger Roza, Prosen Cecilija, Potokar Ivana, Sedei Helena, Stojkovič Hedvika, Šetina Ana, Vittori Josipina, Vrbach Angela, Zorn-Košč Marija. — Boštjančič Albin, Čebular Albin, Černe Josip, Golob Ivan, Grašič Fran, Herbst Pavel, Hofbek Edmund, Hrovat Ivan, Hvala Justin, Jankovič Fran, Juršec Ivan, Klavara Fran, Kokali Janko, Komac Rado, Kopitar Ciril, Kos Alfred, Krschke Anton, Kristan Srečko, Kumeli Metod, Lahajnar Niko, Leban Rudolf, Ljubič Matija, Mazlin Alfonz, Mlekuž Alojzij, Novak Gregor, Pahor Gvidon, Pečnik Ivan, Poderžaj Ferdo, Pristav Anton, Roš Fran, Seranik Jožef, Šega Fran, Tscherne Alojzij, Vidmar Ferdo, Vidmar Karel, Vončina Ed-gar, Weber Al., Zalar Jos. Reprobirani so bili: 3 kandidatini in 2 kandidata za lj. š.; med izpitom so odstopile: 3 kandidatini za mešč. šole, 2 kandidatini za lj. šole. Trije kandidati in ena kandidatinja niso prišli k izpitu. — Spec. izpit iz telovadbe za mešč. šole sta napravila Bol-har Slavoi ter Kredar Amalija, za pomožne šole pa je bila usposobljena Antonija Turk.

Vestnik učit. ženskih ročnih del.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITE-LJICE«.
(Piše: R. S.)
(Dalie.)

A njim in nam manjka glasila!

Komaj je spisan nekrolog »Vesni«, že čutimo živo potrebo po glasilu. V Fran-čiji stoji ž. r. d. na najvišji stopnji. Do-seglo se je potom glasila! Glasila iz Fran-cije in Nemčije na ne morejo povzdigniti

našega narodnega r. d. do prave stopnje. Šoli primerno glasilo bi moralo biti tudi drugačno nego je bila »Vesna«. Biti bi moralo glasilo za šolo in dom, za vso državo. Vsebovati bi moralo razprave o vseh tehnikah r. d., osebno o takih, ki so v našem narodu vkoreninjene, ali ki bi dvigale narodno gospodarstvo, bi pospešile razvoj narodne umetnosti. Posnetki iz pariških revij, kroji za to ali ono priloženost in sezono — bi ne smeli tvoriti glavne vsebine glasila. Zastopane naj bi bile v prvi vrsti potrebe našega naroda, narodne noše iz raznih krajev, njih uporaba v sestavi modernih oblek, perilo, obleke primerne krajem, delom in stanovanjem, razni domači izdelki, uporaba domačih pridelkov, razprave o gospodinjstvih vprašanjih, kuhni, stanovanju, zdravju, o domači vzgoji itd. Brez takega glasila ne pridemo do enotnega načrta, ki bi uspešno vodil r. d. v vsej državi. Knjiga v ta namen spisana, bi zgubila v kratki dobi svojo vrednost. Glasilo bi pa gotovo uspevalo, če bi vsaka šola bila naročena na nje. Iz šole, kjer bi vzbudilo pozornost in se priljubilo učencem kot dobra pomoč v napredovanju pri r. d. bi se gotovo razširilo v družine, četudi bi izgledalo začetkomu bolj ponižno kot modni listi iz inozemstva.

V sedanjih razmerah, pri draginji, pomanjkanju materiala, brez glasila bi osnovna šola lahko učila k večjemu šivane obleke in predpasnikov za 1—4 letne otroke, ter predpasnike za odrasle. Deklice čegar družine rabijo in zmorejo nakup takih oblačil, bi lahko šivale za svoj dom. Drugim bi pa učiteljica preskrbela material z malim kreditom iz blagajne kr. š. sveta. S tem kreditom nabavljeni predmeti bi se poleg enakim potom pridoblenega perila za novorojence, oziroma za večje otroke in odrasle prodali na razstavi koncem leta, krajnim šolskim svetom pa vrnil denar. Pri nas je več kr. š. sv. ki dajejo učencem vse potrebščine za pouk. Zakaj bi se ne zmislili tudi na ročno delo, ki je tako skromno, da zahteva samo brezobrestnega posojila.

Mašenju in krpanju se v obče pripisuje večja važnost, nego šivanju obleke. Nedvomno je za vzgojo dobre gospodinje dandanes potrebnejši nego izdelovanje oblačil, namreč z ozirom na naloge in smoter osnovne šole. Predmet je zelo obširen in se da popolniti znanje te tehnike do umetnosti. Vaje za osnovno šolo bi bile: prešivanje rjuh, mašenje na platnu, bombaževi pisani tkanini, volni, suknu; mašenje pletenega blaga z navadnim in pletenju sličnim vzorcem, vpletanje raznih delov nogavic, všivanje tri, štiri, mnogokratnih in okroglih krp v platno, pisano blago, volneno blago, sukno. Dela je mnogo, vrši se na izbranih predmetih.

Vede v ž. r. d. ni mogoče tako lepo zaokrožiti v celoto kakor n. pr. jezikovno znanje. Polje r. d. je zato preobširno, prerazno. Če pa hočemo učni načrt razširiti v prid šivanja in krpanja pri enakem številu tedenskih ur, katera tehnika naj bi se potem opustila?

(Konec prih.)

Književnost in umetnost.

JEDNA ANKETA. »SRPSKI KNJIŽEVNI GLASNIK.«

(Dalje.)

T. Maretić (Zagreb): »I moje je uverenje, na našu državno zajednico treba organizovati slobodnom saglasnošću i ravnopravnom voljom Srba, Hrvata i Slovenaca.« Zato mislim da je prijeka potreba da oni koji imaju vlast i moć u rukama iz svih sila porade oko toga da se naša tri plemena bratski slože u pitanjima državnog uređenja. »Tko poznaje frankovce, on je potpuno uvjeren da će oni sve upotrebiti da našu mladu državu ompraze Hrvatima, da je s pomoću naših neprijatelja razore, jer su frankovci spremni združiti se i s đavolom, samo da što više pakoste Srbima.« »Najsigurnije sredstvo da se frankovcima izbije iz ruku oružje i da se učine posve nemoćnima, mislim da je onaj sporazum što sam ga na početku ovoga pisma spomenuo. Kako sreće ako ga skoro dočekamo!«

Melko Čingrija (Dubrovnik): »Uzroci naše sve veće podvojenosti nile su samo plemenske prirode. Režim i uprava imaju svoj dio.« »U jedan glas se sve zabrduto pita: što da se radi? Nema nego jedno: istražimo uzroke zlu i uklanjajmo ih.« »Partizanski režim prije svega neka nestane.« »Svi državnici treba da su iskreno odani ideji narodnog jedinstva, bez ikakve zakutne misli, te im je red da se posluže svim sredstvima da opća narodna svijest što prije postane državnom svijest. Mora se prihvatiti zajedničko

ime, ne iz mržnje prema srpskom ili kojem drugom, već što to svrha imperativno traži.«

»U legislativi, odnosno u zdavanju odredaba, treba promišljenosti i doslednosti; u državnom životu mora jednakopravnost da se osjeća, a sposobnost i moral da nadu priznanja. Pamti se da krajevi navikli na dobru upravu, protiv loše drukčije reagiraju nego oni koji na dobru navikli nijesu. Sistem bolje uprave treba da zamijeni onaj gore, a ne obrnuto.«

»Povjerenje zove povjerenje, a kad se počne povraćati vjera plemena u plemene, kraja u kraj, gdje se je našom ili tudom krivnjom pokolebala, sporazum će se vršiti nečujno i nevidno.«

(Nastavak sledi.)

—k **Spomenica** pedesetogodišnji pregled rada **Prve Učiteljske Škole u Aleksincu od 1871. 1921.** šk. godine izradio **Jovan S. Jovanović.** Knjiga ima 19 štampanih tabaka. Spomenica je razaslati svima prosvetnim zavodima i ustanovama. Štampana je u ograničenom broju, te se ne može poslati mnogima koji žele da je imaju. Ako bi se prijavilo 500 pretplatnika najdalje do kraja školske godine, ponova će se otšampati i poslati po ceni 31.50 dinara komad.

—k **Bičeš gradjanin,** čitanka za gradjanska prava i dužnosti za školu i narod. Sadržaj: Bičeš gradjanin; Ne zavis sve od naše volje; Nema potpune slobode; Ne može čovek sam; Porodica; Zadruga; Deoba zadruga; Država; Ustav; Opština; Opštinska uprava; Opštinsko osoblje; Rad opštinske uprave; Program rada u opštini; Program rada sela Sremčice; Šta ima u naprednom mestu; Predsednik opštine u Ponsu; Gradjanski klub; Srez ili kotar; Okrug (županija) i oblast; Zastranjenosti samoupravnih tela; Zastranjenosti drž. vlasti spram samoupravnih tela; Nekoliko primera: »Znano — Voljeno«.

—k **Odobrena knjiga.** Nova zbirka znanega zaslužnega delavca na polju vede o narodnih nošah in pospeševalca narodne umetnosti prof. Alberta Siča »Narodni okraski na pirhah in kužilih«, ki je doživela zaslužno priznanje s tem, da je bila odobrena kot učilo za risanje in ženska ročna dela na višjih ljudskih in strokovnih ter na srednjih šolah v območju pokrajinske uprave za Bosno in Hercegovino in je bil njen nakup dotičnim šolskim vrstam priporočen. Odobrenje in priporočilo je bilo objavljeno v sarajevskem »Školskem Glasniku« (Naredbeni del). Bržkone je to prva slovenska šolska knjiga, ki je bila odobrena tudi za srbo-hrvatske šole.

—k **»Napredak«**, naučno-pedagoška smotra. Sveska I.—II. izdaje hrvatski pedagoško-književni zbor. Ureduju: Stjepan Ratković, dr. Sigismund Čajkovac i Antun Tunkl. Sadržaj: Teorijska pedagogija: Davorin Trstenjak: Nacionalizam i internacionalizam u uzgajanju. Salih Ljubimčić: Škola rada. Praktična pedagogija: Danijel Bathor: Vrljednost stege u školi. Psihologija u početnoj školskoj obuci. Učiteljsko obrazovanje: Josip Škavić: Nova obučna osnova za učiteljske škole. Književna smotra: A. Tunkl: Izdanja knjižarnice učiteljskog d. d. »Натомевин« u Novom Sadu. Ljub. M. Protić: Pedagoška pitanja. Č. Todorović: Rad u pravnopravnom razredu. Obzor po pedagoškom svijetu: A. Tunkl: Iz češke pedagoške literature. Manji članci i bilješke: Pedesetogodišnjica »Hrv. pedagoško-književnog zbora«. Umr'o Ljuboje Dluštš. Narodno uzgajanje.

—k **Claude Farrere, Gusarji. Poslovenil F. I—c.** Znameniti roman enega najboljših francoskih romanopiscov, ki je vzbujal splošno pozornost, ko je izhajal v »Jutru« pod naslovom Morski razbojnik, je izšel sedaj v posebni knjigi. Knjigo krasi naslovna slika prof. Šantla. Umetniška višina tega romana, ki je zaslovel po vsem svetu, pride šele sedaj v celotni knjižni izdaji do pravega izraza. Zato bo po knjigi z veseljem segel tudi oni, ki je roman bral že v podlistku.

—k **Inž. M. A. Štebi: Vzgoja in zaščita obrtnega in industrijskega naraščaja.** Ministrstvo socialne politike, kralj. SHS. Vsebina: Uvod. I. Delavne sile pred vstopom v delo. II. Strokovni pouk v delavnici. III. Vzgoja in pouk izven delavnice. IV. Današnje ustanove za vajeniško nego v državi. V. Enotna organizacija za nego in skrbstvo vajencev in mladoletnih delavcev. — Knjiga nam je izpopolnitev dr. Goršičeve knjige Socialna zaščita dece in mladine in se ozira na vzgojo obrtnega in industrijskega naraščaja. Odpira nam široko delovno polje, kateremu se danes posveča vse premalo pažnje od strani inteligence; vprašanje, ki iz ljubezni do naroda zahteva drugega dela in drugih nazorov napram vprašanju samega in vajencem.

—k **Andrej Strug: Jutri...** Iz poljščine prevel Vilko Mazi. Prevodne knjižnice VII. zv. Strug je eden najodličnejših predstavnikov poljske moderne, ki je ustvaril poljsko novoromantiko. Komaj v teku par let je napisal bogato zbirko novel, med katerimi je sprejela kritika baš »Jutri...« z največjo hvalo. »Jutri...« je en sam harmoničen niz pretresljivih scen revolucionarskega leta 1863., ki je hotelo z brutalnim nasiljem izbrisati iz zgodovine poslednji sled poljske kulture in poljskega imena vobče. Glavni junak te povesti preživlja težke ure, ki so mu natančno štete: jutri zarana ga obesijo. Poginiti mora za vero v svoje ideale, za svobodo zatirane domovine. Strug opisuje strahovito te agonije z nedosežno rutino, z ognievitim temperamentom, a vendar brez patosa. Povest prikazuje največjo realnost, a je obdana z najnežnejšo poezijo.

Naša kulturna organizacija.

—ko **Slovenska Šolska Matica** bo izdala za 1. 1922. naslednje publikacije: 1. Pedagoški zbornik. 2. Fran Fink: »Posebno ukoslovje zemljepisnega pouka v osnovni šoli«. 3. Ravnatelj Matija Pirc: »Zemljepis Jugoslavije. I. del, Slovenija«. 4. Pivko-Schaup: Telovadba. 3. snopič. 5. Benkovič: Botanični slovarček. 6. Letno poročilo. — Članarina za leta 1922. znaša **20 Din.** — Slike k Telovadbi, o katerih smo že poročali, da so »post tot discrimina rerum« konečno vendarle srečno došle iz Češkoslovaške do Maribora in bile od tam odposlane v Ljubljano, so zopet neke običjale, morda na carinarni ali pa v kakem železniškem skladišču. Odbor S. Š. M. je na delu, da jih zasledi in odpošlje na naslove poverjenikov.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

— **Seja Glavnega Odbora UJU — preložena.** Na seji izvršilnega odbora UJU dne 27. maja je bilo sklenjeno, da se seja Glavnega Odbora UJU, ki je bila določena za 5. junija v Sarajevu preloži na 10. junija in bo v Beogradu.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

IV. SEJA OŽJEGA SOSVETA UJU POVERJ. LJUBLJANA dne 10. maja 1922.

Pred prehodom na dnevni red govori poverj. namestnik tov. Gnus posmrtnico **tov. M. J. Neratu**, šolskemu ravnatelju v p., ki je umrl dne 2. maja v Mariboru. Pokojnik ima velike nevenljive zasluge za razvoj narodnega slovenskega šolstva in za narodno prosveto sploh, posebej pa še za slov. učiteljstvo, ki mu je bil vodnik in organizator dolga desetletja. S pridom in z uspehom se je udeleževal v slov. pedagoški književnosti in je bil dolgoletni urednik naše pedagoške revije »Popotnika«. Zvestemu borcu za stanovske pravice in neutrudljivemu delavcu na polju narodne prosvete večen spomin! — UJU poverjeništvu Ljubljana je odposlalo k pogrebu nepozabnega pokojnika tročlansko deputacijo.

Nadalje se spominja tov. Gnus težkih in bridkih izgub, ki jih je pretrpel v svoji rodbini naš poverjenik tov. Jelenc. Dne 1. marca t. l. je podlegla težki in dolgotrajni bolezni njegova soproga, zvesta mu družica v zakonu, ki je dolga leta delila z njim težave in veselje v borbi za ugled in pravo slovenskega učiteljstva. A težka roka neizprosne usode še ni mirovala. Že 11. aprila ga je zadela, zopet bridka izguba. Umrl mu je najstarejši sin Vitomir Fedor, urednik »Jutra«. Bil je med omili, ki so se že pred vojno otresli avstrijskega suženjstva in je že 1. 1913 odšel iz Ljubljane v Beograd; pridobil si je srbsko državljanstvo ter vstopil v svetovni vojni v srbsko armado. Udeležil se je več bitk in pohoda čez Albanijo. Tu je tudi dobil kal svoje prežgodnje smrti. Zelo uspešno je deloval tudi na literarnem polju: kot feljtonist, glediški kritik in dramski pisatelj. Podlegel je kot žrtev svojega idealnega jugoslovenskega prepričanja. Slava junaku! Težko prizadetemu očetu, vrlemu našemu poverjeniku pa globoko naše sožalje. — Člani ožjega sosveta vzamejo sožalno izjavi stoje na znanje.

1. Tov. poverj. namestnik A. Gnus sporoči opravičeno odsotnost poverjenika Jelenca in urednika Dimnika, konstatira

sklepnost in otvori sejo. Prečita razne izjave okrajnih društev, ki čestitajo tovarišema Jelencu in Luznarju k 25letnici njih delovanja v vodstvu organizacije, kar se vzame na znanje.

2. Okrajna društva za kamniški, šoštanski, sloveniebistriški, konjski, liutomerski, vranski, litijski, slovenjgraški, marenberški in logaški okraj javljajo **društvene odbore za 1. 1922.** — Pri tej priliki se opozarja okrajna društva, ki dosedaj še niso prijavila svojih odborov, da store to čimprej.

3. **Seja širjega sosveta UJU** poverjeništvu Ljubljana se skliče v Ljubljano. Določi se datum, dnevni red in referenti k posameznim poročilom. Objavi se v stanovskem glasilu.

4. **Tovarna učil in šolskih potrebščin** naproša poverjeništvu, da razpošlje vsem okr. učit. društvom in ljubljanski sekciji društva profes. okrožnice z vabilom k pristopu. Ožji sosvet sklene, da pristopi UJU poverjeništvu Ljubljana z 10 deleži k zadrugi. — Okrožnica se je razposlala vsem okrajnim društvom in društvu slov. profesorjev, sekcija Ljubljana. Člani se pozivljajo, naj pridno pristopajo k zadruzi.

5. **Predlogi okraj. učit. društva za liutomerski okraj** v zadevi ureditve pouka na kmetijsko-nadaljevalnih šolah, učiteljskega konvikta, odprave krajevnih razredov in raznih notranje šolskih zadev se odkažejo pristojnim odsekom.

6. **Tov. Luznar** predloži v razpravo **predlog okraj. učit. društva za kranjski okraj**, naj člani okrajnih društev, ki so zastopniki v viš. šol. svetu, potujejo v organizacijskih svrhah na račun poverjeništvu. — Pojasni se, da je to na podlagi obstoječih pravil nemogoče in naj taki zastopajo svoje društvo z vsemi pravicami in dolžnostmi kot drugi delegati.

7. **Učiteljsvo lendavskega sodnega okraja** se obrača na poverjeništvu zaradi ustanovitve samostojnega društva, ker je od Murske Sobote tako oddaljeno, da se vsled oddaljenosti in velikih stroškov ne more udeleževati zborovanj. — Ožji sosvet izjavlja, da nima ničesar proti ustanovitvi samostojnega društva, nasprotno je za tako društvo, ker bi bilo to glede na obsejni teritorij Prekmurja samo koristno. Pripravljalni odbor naj stopi v stik z obstoječim okrajnim učiteljskim društvom in izvede delitev tega društva.

8. **Ljubljansko učiteljsko društvo** javi sklep, da je pristopilo kot član k »Osrednji Zvezi javnih nameščencev in vpokojencev.«

9. **Konjsko učit. društvo** javi izključitev nekega člana, kar se vzame na znanje.

10. **Marenberško učit. društvo** se vzame za obveznost prispevkov rezervnemu skladu. — Ožji sosvet je načelno proti taki obveznosti in prepušča take zbirke še nadalje stanovski zavednosti organiziranega članstva.

11. **Novomeško učit. društvo** opozarja, da se je čital v cerkvah »Pastirski list«, ki je pisal o »tajnem« ukazu učiteljstva, naj vzgaja mladino v sokolskem duhu; društvo vprašuje, kaj je poverjeništvu o tem znanega. — Ožji sosvet odgovarja, da ne ve ničesar o takem tajnem ukazu, pač pa je izšel svojočasno odlok ministrstva prosvete glede uvedbe telovadnega pouka po sokolskem Tyršovem telovadnem sestavu.

12. **Razmere okrajnega učit. društva za Prekmurje** so vsled skrajne brezbriznosti odbora nevzdržne. Za 1. 1922 društvo vkljub vsem opominom in urgencam še vedno ni vpslalo seznama društvenih članov. Ožji sosvet stavi društvu za ureditev teh razmer termin in sklene ustaviti vsem članom stanovske liste, ako ne stori odbor svoje dolžnosti. O tem se obvesti društvenega predsednika, tajnika in blagajnika.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ **USTANOVNI OBČNI ZBOR UČIT. DRUŠTVA ZA OKRAJ DOLNJA LENDAVA** se vrši v Turnišču v soboto, dne 17. junija ob 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Sprejetje pravil. 3. Sprejemanje članov. 4. Volitev odbora. 5. Slučajnosti. Udeležba naj bo polnoštevna!

+ **ZVEZA SLOV. UČITELJEV IN UČITELJIC NA ŠTAJERSKEM.** Opozarjamo še enkrat okrajna učitelja, društva, da Zveza sklicuje na 16. dan julija t. l. delegacijsko zborovanje, na katerem se bo razpravljalo in sklepalo o nje razpustu. Glede kraja naj izrazijo društva svoje mnenje tač. predsedniku, tovarišu Rajšpu v Ormožu. — Po pravilih velja razdruženje, ako glasuje za to najmanj tričetrtine navzočih odposlancev. Okr. društva razpravljajo o razpustu v to svrhu

sklicanem zborovanju ter volijo odposlanca, in sicer do 25 članov enega, 26—50 dva, 51—75 tri itd. Društva, ki sklenejo izstop iz Zveze ter to naznanijo vodstvu, ni treba poslati delegatov. Natančno kraj in čas določimo, ko dobimo izjave društev. — Vodstvo.

+ VABILO. UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ ZBORUJE v četrtek, dne 8. junija 1922, ob 10. uri predpoldne v šolskem poslopju pri Sv. Miklavžu po sledečem sporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene vesti. 3. Izvolitev delegatov za zborovanje Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic, ki je sklicano za 16. julij 1922. 4. Jugoslovenska Matica in slovensko učiteljstvo. Poroča tov. predsednik. 5. Slučajnosti. Glasom društvenega sklepa z dne 6. aprila t. l. se vrši ta dan prva pevska vaja ob 6. uri, pevci naj prinesejo II. del Mohorjeve pesmarice. Ob pol 10. uri je odborova seja. Zaradi obeda se naj udeleženci javijo potom šolskih vodstev vsaj 2 dni pred zborovanjem šolskemu vodstvu pri Sv. Miklavžu. V slučaju slabega vremena se zborovanje preloži na 22. junij 1922. Da ne bo noben tovariš in nobena tovarišica brez opravičenega vzroka izostal, pričakuje odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER zboruje v četrtek, dne 8. junija t. l. v Apačah. V slučaju, da bo na ta dan poroka Nj. Veličanstva kralja, pa v soboto, dne 10. junija. Od 9—10. pevska vaja. Začetek zborovanja točno ob 10. uri. Vzpored: 1. Odobritev zadnjega zapisnika. 2. Došli dopisi. 3. Razne stanovske in šolske zadeve. 4. Kemična tehnologija priprostitih narodov. Poroča tov. Korošec. Po možnosti si popoldne ogledamo Meinlov grad Freudenau z njegovo vzorno živinorejo. Z ozirom na to, da zborujemo prvič v Apačah, se pričakuje polnoštevilne udeležbe. Ista je za vse obvezna! Za pevce tudi pevska vaja. Odsotnost se mora opravičiti! — predsednik.

+ LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo v petek, 9. junija 1922 popoldne ob 3. uri v šoli v Devici Mariji v Polju s sledečim dnevnim redom: 1. Ogledovanje papirnice v Vevčah. 2. Pomenek o ustanovitvi učiteljskega Ferialnega Saveza. 3. Slučajnosti. Zbiralšče učiteljstva ob 1. uri pri remizi. Odhod točno ob 1. uri. — Odbor.

+ TRŽIŠKI KROŽEK OKR. UČIT. DRUŠTVA zboruje v soboto, dne 10. junija s pričetkom ob 10. uri v Št. Janžu z dnevnim redom: 1. Hospitacija pri srbohrv. v V. razr. od 10.—11. ure. (Poučujo gđna. učiteljica Štupica iz Krškega.) 2. Ptičji kralj. (Mladinska igra v 2. dejanjih. Spisal Fr. Ks. Finžgar. Vprizori šolska mladina iz Št. Janža od 11.—12. ure). Po obedu: 3. Delo učitelja med počitnicami. (Ref. tov. Zor. Trebelno). 4. Slučajnosti. — NB. Kosilo je naročiti vsaj do 8. junija t. l. pri šolskem vodstvu v Št. Janžu. Na zborovanje se pripravimo z resnim delom! Na svidenje! — Odbor.

+ ŠMARSKO-ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE po zadnjem sklepu v sredo dne 14. junija t. l. ob 10. uri v šoli v Rogaški Slatini po sledečem vzporedju: 1. »Šolski vrt« predava nadzornik gosp. Črnagoj. 2. »Slovenski kmeti v Srbiji« predava ozir. nadaljuje predsednik. 3. Slučajnosti. Gospodična blagajničarka prevzame izkupiček in nerazprodane bloke za »Učit. konvikt«. Udeležba za vse člane obvezna. — Kurbus, predsednik.

+ UČIT. DRUŠTVO ZA MARNBERŠKI OKRAJ zboruje v sredo, dne 21. junija t. l. na Muti v šoli ob 9. uri. Dnevni red: 1. »Spremembe v načrtu zakona o osn. šolah«, tov. Lešnik. 2. Poročilo seie širiega sosveta. 3. Volitev delegatov za II. skupščino UJU in Zveze. 4. Mladinski igrokaz »Kralj Matjaž«, priredi šolska deca na Muti. 5. Nasveti. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. Udeležba obvezna.

+ SAVINJSKO UČIT. DRUŠTVO ZA VRANSKI OKRAJ je zborovalo 4. maja t. l. na Gomilskem. Udeležencev je bilo 25. Tovariš predsednik pozdravi navzoče in otvori zborovanje.

Hospitacija. Sledila je hospitacija iz zemljepisja v 3. razredu. Tovariš Zotter je obravnaval s svojimi otroci razne točke in črte na zemlji. Iz odgovorov se je spoznalo, da otroci prav dobro razumevajo obravnavano snov.

Okr. učit. knjižnica. S premestitvijo okr. učit. knjižnice iz Vranskega na Gomilsko se sklone počakati do počitnic.

Članarina se določi na letnih 65 Din. **Samopomoč.** Za »Samopomoč« se je nabralo nekaj članov.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Glede Zveze so sklenili člani

ttega društva, naj bi se razdružila. Vsled tega je tudi odpadla volitev delegatov.

Predlogi. Na predlog tov. Zdolška se je sklenilo zaprositi UJU, da naj posreduje pri uredništvih vsaj naprednih časopisov, naj isti ne prinašajo napadov na učiteljstvo, ki so zgolj stanovskega značaja. Nadalje se je sprejel naslednji predlog istega predlagatelja: Sklep delegacije poverjenosti UJU v Ljubljani, da morajo plačevati učit. zakonske dvojice popolno članarino tudi za stanovske liste, naj se revidira v toliko, da plača mož učitelji vso članarino, žena pa le članarino za organizacijo, in sicer toliko časa, dokler dobiva skrajšane dnevnice.

Prihodnie zborovanje se bo vršilo meseca junija v Lokah. Dan in ura se pravočasno objavi.

Predavanje: Tovarišica Brišnikova je predavala o gospodinjstvem nadaljevalnem tečaju. Vsi smo z velikim zanimanjem sledili njenemu lepemu referatu. Tovariš predsednik se je pristrčno zahvalil za predavanje. — Pri prejšnjem zborovanju 23. februarja t. l. pa je tov. Loparnik jako zanimivo predaval »O socialnem problemu dela«. To poročilo je zadnjič pomotoma izostalo. Tudi njemu lepa hvala!

+ BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 13. maja 1922 v Metliki. Zborovanja se je udeležilo 50 tovarišev, 3 so opravičili svojo odsotnost.

Poročilo predsedstva. Spomin umrlemu tovarišu. Predsednik se spominja umrlega tovariša Schillerja.

Volitve v okr. šol. svet. Predsednik se, kot predsednik našega društva zahvali za solidarnost, ki so jo društveniki pokazali ob volitvi svojih zastopnikov v okr. šol. svet. Od 61 upravičenih glasov so dobili kandidatje od 58 do 60. Katero društvo je tako nastopilo? Čast Vam!

Pri tej priliki se predsednik spominja prejšnjega našega zastopnika v okrajnem šol. svetu tov. nadučitelja R. Megušarja. Ko se je bil najstrastnejši, najobznejši boji za naš ugled, za našo slobodo, je tovariš Rihard stal kot general — pa ne avstrijski, ti so bili v ozadju — v prvi vrsti. Niso se ustrašili njegove krepke postave, njegovih slovanskih brk, kloniti so ga morali pred njegovo prepričevalno besedo, kloniti pred njegovo neustrašnostjo. Predlagam: »Današnji zbor izreci pismeno tovarišu Megušarju, za njegovo mnogoletno zastopstvo priznanje in zahvalo.« Odobranje!

Tovariš Morela predlaga, da se imenuje tov. Megušar častnim članom Belokr. učit. društva. Z navdušenjem sprejeto.

Določi se, da napravi tovariš Jurečič diplomu, ki mu jo izroči številna deputacija našega društva.

Slučajnosti. Tovariš Drago Černač sporoča, da je bil denunciran kar direktno v Beograd. Iz Beograda so denunciacijo poslali našemu okr. šol. svetu, ki naj bi izvršil poizvedbe. Ta pa je zagrešil neodpustljivi napako, poveril je poizvedbe zagrizenemu Kočevcu tamkajšnemu županu. Sklene se: Belokranjsko učiteljsko društvo pošlje okr. šol. svetu najodločnejši protest proti takemu postopanju. Poizvedbe ima vršiti, kakor predpisuje zakon, predsednik okr. šol. sveta ali pa nadzornik. Pripominja se, da našega nadzornika tu ne zadene nikaka krivda, zato se mu izreče zaupanje.

Pevska vaja. Po zborovanju se je vršila pevska vaja, ki je pokazala, kako zmogljive pevske moči ima naše društvo. Na svidenje pri koncertu.

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Matice!“

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— Vojnik: Vabil k prireditvam šol. odrov principiijelno ne prinašamo, ker bi na ta način preveč obremenili že itak tesen prostor v listu. Poskrbite za reklamo v drugih listih, ki so med tamošnjim ljudstvom najbolj razširjeni. Prosimo pa za kratka poročila o prireditvah, ki so nam, kot kronistom našega narodno-prosvetnega dela, potem šole, vedno dobrodošla.

— Z. J. v G.: Pouk naraščaja pri teledržavnih društvih je zadeva dotičnega društvenega odbora. Lahko ga izvršuje tudi neučitelj, da ga pa izroča odbor celo netelovadcem, se nam zdi povsem nepravilno. Vendar je edino občni zbor dotičnega društva kompetenten urediti to zadevo, če je neče odbor sam.

— »Glas iz Prekmurja«. Naš blagajnik in upravnik listov je že v zadnji šte-

vilki »Učit. Tov.« pozval društveni odbor, da izvrši svojo dolžnost. Če blagajničarka še ni razposlala čekov za poravnavo članarine, pozovite jo na zborovanje, naj to stori. V listu opustimo pozive, ker upamo, da se zadeva tako uravna.

— Stična. Listki izpodrivajo novodoljši starejše, a jih hranimo za priobčitev.

— Gornjegrajsko učiteljsko društvo. Vaš seznam smo izročili blagajniku »Rez. sklada« in ga objavi, ko prejme denar.

Nove knjige in druge publikacije.

— kpl Spomenica. Pedesetletni pregled rada prve Učiteljske šole u Aleksincu.

— kpl Bičes Gradjanin, čitanka za gradjanska prava i dužnosti za školu i narod. Napisao Čedomilj M. Todorović, učitelj. Cena 5 Din. Izdaje i štampa »Učiteljskog Deon. Društva« Natošević.

— kpl Tiskovna zadruga v Ljubliani. V naši založbi je ravnokar izšla knjiga Andrej Strug: »Jutri...« Cena 8 Din, po pošti 75 para več.

— kpl Ministrstvo za socialno politiko nam je doposlalo delo inž. M. A. Štebi: Vzgoja in zaštita obrtnega in industrijskega naraščaja. Natisnila tiskarna M. Hrovatin, Ljubljana.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubliani.

Štev. 805/I.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta se razpisuje sledeče učiteljske službe v stalno namestitev:

1. Fram, petrazrednica, služba za učitelja in učiteljico;

2. Jarenina, petrazrednica, služba za učitelja;

3. Sv. Jurij, ob Pes., (pošta Zg. Kungota), služba za učitelja ali učiteljico;

4. Kamnica, (pošta Maribor I.), petrazrednica, služba za učitelja;

5. Sp. Sv. Kungota, (pošta Pesnica), dvorazrednica, služba za učitelja;

6. Zg. Sv. Kungota, dvorazrednica, služba za učitelja ali učiteljico;

7. Sv. Lovrenc nad Mariborom, petrazrednica z 1 vzpor., služba za učitelja;

8. Sv. Marjeta ob Pes., štirirazrednica, služba za učitelja;

9. Sv. Martin p. Vurbergu, trirazrednica, služba za učitelja in učiteljico;

10. Pod Velko, (pošta Brezno ob Dravi) enorazrednica, služba za učitelja-voditelja;

11. Reka, (pošta Hoče), dvorazrednica, služba za učitelja;

12. Selnica ob Dravi, petrazrednica, služba za učitelja in učiteljico;

13. Slivnica p. Mariboru, 4razrednica, služba za učitelja;

14. Svečina, (pošta Zg. Kungota), trirazrednica, služba za učitelja ali učiteljico.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti do dne

25. junija 1922.

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Kdor prosi za več služb obenem, mora vložiti za vsako službo posebno prošnjo, opremljeno s službeno razpredelnico.

Okrajni šolski svet Maribor.

dne 26. maja 1922.

Predsednik: Dr. Lajšic, s. r.

Štev. 1133.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Po odredbi višjega šolskega sveta z dne 24. maja 1922, št. 6703 se razpisuje nastopne nadučiteljske in učiteljske službe v stalno namestitev:

1. Radovljica, osemrazrednica; 3 mesta za učitelje.

2. Bled, osemrazrednica; 1 mesto za učitelja, 1 mesto za učiteljico.

3. Jesenice, deška šestrazrednica; nadučiteljska služba; 1 mesto za učitelja in 1 mesto za učitelja ali učiteljico.

4. Jesenice, dekliška šestrazrednica; služba nadučiteljice; 4 mesta za učiteljice.

5. Koroška Bela, šestrazrednica; 1 mesto za učitelja; 1 mesto za učiteljico.

6. Gorje, petrazrednica; 1 mesto za učitelja ali učiteljico.

7. Kranjska gora, štirirazrednica; 1 mesto za učitelja, 1 mesto za učiteljico.

8. Srednja vas, štirirazrednica; 1 mesto za učitelja ali učiteljico.

9. Dovje, trirazrednica; 1 mesto za učitelja ali učiteljico.

10. Ribno, dvorazrednica; nadučiteljsko mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti do

25. junija 1922.

Za učiteljske službe v Radovljici, Kranjski gori in na Bledu imajo prednost učitelji z izpitom za pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah.

Okrajni šolski svet v Radovljici.

dne 28. maja 1922.

Predsednik: Mencinger s. r.

Štev. 380/I.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta se razpisuje sledeče učiteljske službe v stalno namestitev:

1. Črešnjevec, (pošta Slov. Bistrica), petrazrednica z 1 vzporednico, služba za učitelja in učiteljico;

2. Makole, šestrazrednica, služba za učitelja in učiteljico;

3. Sv. Martin na Poh., (pošta Slov. Bistrica), trirazrednica, služba za učitelja in učiteljico;

4. Spodnja Polskava, štirirazrednica, služba za učitelja.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti do dne

25. junija 1922

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Kdor prosi za več služb obenem, mora vložiti za vsako službo posebno prošnjo, opremljeno s službeno razpredelnico.

Okrajni šolski svet Slov. Bistrica.

Maribor, dne 26. maja 1922.

Predsednik: dr. Lajšic s. r.

Štev. 407.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

1. Vučja vas, trirazrednica, nadučiteljska služba, (katoliški veronauk) in služba učiteljice.

2. Stara cesta, dvorazrednica, nadučiteljska služba, (katoliški veronauk) in služba učiteljice.

3. Cezanjevec, trirazrednica, služba učitelja in učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti do dne

26. junija 1922

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru.

dne 25. maja 1922.

Predsednika nam. J. Koropec.

Štev. 383.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

1. Ščavnica, trirazrednica, nadučiteljska služba, (katoliški veronauk).

2. Kapela, petrazrednica, služba učitelja ali učiteljice.

3. Negova, štirirazrednica, služba učitelja ali učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani službeni poti do

26. junija 1922

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet v Gornji Radgoni.

dne 25. maja 1922.

Predsednika nam. J. Koropec.

Štev. 269.

RAZPIS NADUČITELJSKE SLUŽBE.

Vsled naročila višjega šolskega sveta z dne 12. maja 1922, št. 4643, se razpisuje nadučiteljska služba na dvorazredni osnovni šoli na Blanci, s prostim stanovanjem, v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo najkasneje do

dne 30. junija 1922

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet sevniki.

Brežice, dne 21. maja 1922.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,

v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. maja t. l. Din 260.522-05

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4 %.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 2,50 D se ne odgovarja.